



INTERVJU S PISCEM ZORANOM FERIĆEM

„Ateist sam koji se nada da je u krivu“

Naravno da bi trebalo reformirati lektiru. Ja im ponekad ubacim moderne autore poput Baretića i oni jasno to puno bolje prihvaćaju nego stara klasična djela

Maro Marušić

vac nam je nužan za hranu i režije, pa se nekad ne može birat što će se raditi. Ja srećom danas imam ekskluzivu da mogu pisati što želim.

Što mislite o tehnološkim promjenama, primjerice, elektroničkoj knjizi? Vaš kolega Jonathan Franzen tvrdi da internet i društvene mreže nisu donijele ništa dobrog?

Mislím da još dugo elektronička knjiga neće zamijeniti onu klasičnu, ali će ojačati kao usporedni žanr. Na koncu, nije važno u kojem je obliku knjiga i na koji se način

Kazališna umjetnica Mani Gotovac ove je godine u program Dubrovačkih ljetnih igara uvrstila predstave u kojima pisci igraju uloge koje su nastale prema njihovim romanima. Prvi je na kazališne daske uskočio Zoran Ferić glumivši u predstavi „Tišina“ nastaloj po ulomku iz njegova posljednjeg romana „Kalendar Maja“. Izvedba je bila povod za razgovor, a dotakli smo se i drugih književnih i društvenih aktualnosti.

Gospodine Feriću, ka-

„Djeca čitaju puno manje nego prije 20 godina. Tako je i s odraslima“

ko je glumiti u vlastitom romanu? Jeste li sami sudjelovali u pisanju scenarija?

Pomalo čudno je glumiti u romanu kojeg si pisao. Scenarij je pisala Vlatka Vorkapić prema nekim mojim predlošcima. Volio bih se okušati u pisanju scenarija, ali moji dosadašnji pokušaji nisu urodili nekim plodom s kojim bih bio zadovoljan. Da sutra netko hoće snimati film prema nekom mojem romanu, sigurno bih sudjelovao u pisanju. Bez toga ne bih ni pristao da se ekranizira.

A da vam je netko ponudio velike novce za pisanje sapunice, biste li pristali? Ili smatrate da su sapunice glupe?

Prije desetak godina možda bih pristao jer nam novac svima treba. Salvador Dali je mrzio sve slike osim Picassa jer mu je ovaj pomogao da se obogati. Hoću reći - no-

ona čita, važno je da se čita. Mislím da ni internet neće zagušiti čitanje knjiga, iako je on glavni krivac za krizu u izdavaštvu. Također, smatram da će i pisci s vremenom početi pisati nekakve hibridne romane povezane hiperlinkovima, točnije nekakav miks video-igre i književnosti.

Vidimo da su nas moderna vremena dobro zahvatila. Vi ste profesor hrvatskog. Kako je onda moguće da u školi djeca moraju čitati primjerice Ilijadu ili Božanstvenu komediju, a nisam siguran da bismo ja i vi danas uživali u tom štivu? Odvraćate li ih to od čitanja?

Naravno da bi trebalo reformirati lektiru. Ja im ponekad ubacim moderne autore poput Baretića i oni jasno to puno bolje prihvaćaju nego stara klasična djela. Govorimo o onoj djeci koja vole čitati. Nažalost, oni su u manji-



„Prije sam u 4. razredima gimnazije osjećao intelektualni naboj prilikom čitanja lektire, a danas toga nema“ foto: Željko Tutnjević

ni i moram reći da današnja djeca čitaju puno manje nego prije 20 godina. Prije sam u 4. razredima gimnazije osjećao intelektualni naboj prilikom čitanja lektire, a danas toga nema.

Zar je sve tako crno? Knjižnice ipak vrve ljudima, a ispada kao da se svi groze slova otisnutih na papiru.

U jednom intervjuu u petom mjesecu rekao sam kako Hrvati ništa ne čitaju, pa me nazvala prijateljica koja radi u knjižnici i strogo me prekorila rekavši mi da se malo interesiram prije nego iznosim tako što u javnost. Ona kaže da se u knjižnicama čita više nego ikad, iako ja mislim da to nije istina. Siguran sam da su knjige pomalo pase, a o njihovoj kupnji ne moramo ni govoriti.

Prije nekog vremena, književni kritičar Tomislav Čadež je rekao da

nitko nema tako puno književnika i tako malu književnost kao Hrvatska. Što vi kažete?

Ne bih se složio. Sami europski književnici koji dolaze kod nas kažu da smo kvalitetni. Tako da mislim da nismo ništa lošiji. Ako se možemo nositi u nogometu i tenisu, možemo i u književnosti.

Koliko su važna poznanstva u hrvatskoj književnosti? Mladi autori teško pronalaze put.

Nije to pitanje poznanstava, nego krize u izdavaštvu. Oni će radije izdati roman nekog etabliranog autora nego eksperimentirati s nekim novim, mada dobrim, jer ne znaju kako će publika reagirati. Urednici, znamo, imaju vlasnike kojima moraju opravdati poslovne poteze. Lakše im je prevesti „50 nijansi sive“, nego pokušavati s nekim odličnim, ali nepoznatim mladim autorom. Činjenica

je da je danas onima koji dolaze puno teže objaviti knjigu nego što je to bilo do 2007.

Vodite i radionice za kreativno pisanje. Imaju li one smisla? Može li se nekoga naučiti pisati?

To se uvijek pitaju oni koji na tim radionicama nisu sudjelovali. One itekako imaju smisla. Kada netko tko je još na početku, nazovimo to tako, karijere pisca kreće u vode, treba mu jedan dobronamjerni kritičar koji će mu reći što valja, a što ne. Od prijatelja se to ne može dobiti, jer on neće objektivno sagledati tekst. Radionica je ustvari grupna terapija za pisca i tu se može jako puno napredovati. Pisca se ne može stvoriti, ali se može ubrzati njegovo stvaranje ako tu postoji žica. Pisanje je zanat kao i novinarstvo, neke se stvari, barem na početku, moraju svladati. Kad ih naučite i usvojite,

kao bekend u tenisu, možete izgraditi neki svoj stil.

Pročitao sam da ste skeptični prema kvaliteti svojih djela. Kako to? Pisci su poprilično egoistični.

U izjavama kamufliram enormno veliki ego (smijeh).

Koji su vam najbolji hrvatski romani u posljednjih 20 godina?

Teško mi je to sad ovako reći iz glave, nekoga posebno izdvojiti. Ali ima ih, bio bi to dug popis.

Ateist ste. Ne vjerujete u život poslije smrti?

Ateist sam koji se nada da nije u pravu. Julian Barnes je u svojoj autobiografskoj knjizi eseja napisao: „Ne vjerujem u Boga, ali mi nedostaje“. Tako je nešto i kod mene.

Za kraj jedno političko pitanje. Tko je na kraju bolji? SDP ili HDZ?

Ja sam dugogodišnji glasač SDP-a i, bez obzira na sve, mislim da su bolji.